

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

NGUYỄN HUY HOÀNG

VẬN DỤNG HỌA TIẾT TRANG TRÍ HÌNH
ĐỘNG VẬT TRÊN TRỐNG ĐỒNG
ĐÔNG SƠN VÀO DẠY HỌC MỸ THUẬT THCS Ở
TRƯỜNG TH & THCS NEWTON 5, TP HÀ NỘI

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC BỘ MÔN MỸ THUẬT
KHÓA: 10 (2020-2022)

Hà Nội, 2023

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS Lê Văn Tạo

Phản biện 1: PGS.TS Trần Thị Biền

Phản biện 2: TS. Hồ Trọng Minh

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương
Vào 15h 30' ngày 26 tháng 11 năm 2022

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài:

Sự chuyển biến lớn lao của toàn thể nhân loại chính là sự chuyển biến từ thời kì đồ đá tiến lên thời kì đại kim khí và đồ đồng. Có thể gọi đó là một cuộc cách mạng luyện kim, xuất hiện nền văn minh của nhà nước đầu tiên của người Việt Cổ đánh dấu một bước phát triển rực rỡ trên phương diện kinh tế, xã hội cũng như lĩnh vực mỹ thuật. Mà trong đó chúng ta không thể không nhắc đến giai đoạn văn hoá Đông Sơn. Trống đồng Đông Sơn là tên loại trống tiêu biểu cho nền Văn hóa Đông Sơn, là sản phẩm đầy trí tuệ của người Việt cổ. Vì khởi nguồn của mỹ thuật Đông Sơn được xem như một thời kì cực thịnh của mỹ thuật kim khí và đặc sắc nhất chính là nghệ thuật chạm khắc. Những đường nét được chạm khắc trên trống đồng được xem như là nơi cất giữ những nét truyền thống văn hoá, xã hội và uy quyền của nước ta trong thời kì đầu của nhà nước Hùng Vương. Có thể thấy trống đồng Đông Sơn là sản phẩm đầy trí tuệ biểu hiện cho tài năng sáng tạo, sự khéo léo và tinh xảo hiếm có của cha ông ta với kỹ thuật luyện kim đồng thau bản địa, cũng là nền văn hoá đồng thau bậc nhất Đông Nam Á, đó chính là đỉnh cao của nghệ thuật đúc đồng. Qua đó đã nói lên ý nghĩa quan trọng về những nét hoạ tiết và nghệ thuật chạm khắc vô cùng đặc sắc của mỹ thuật Đông Sơn với quá trình phát triển lịch sử của nước nhà.

Những chiếc trống có quy mô đồ sộ, hình dáng hài hòa, cân đối đã thể hiện một trình độ kỹ thuật, nghệ thuật luyện kim rất cao, đặc biệt là những họa tiết phong phú được khắc họa, miêu tả chân thật về cảnh sinh hoạt của con người như hình ảnh các chiến binh trên thuyền, trai gái gĩa gạo, ... Qua đó phản ánh rõ nét sự phát triển rực rỡ, huy hoàng của nền văn minh nông nghiệp thời kỳ dựng nước. Hình ảnh các hoa văn trang trí trên trống đồng Đông Sơn mang tính

ước lệ, tượng trưng và cách điệu cao, các đường nét họa tiết tinh tế, đơn giản, khúc triết nhưng vô cùng sinh động, tự nhiên như hoa văn hình người, chim, thú, nhà, thuyền, hình chữ S. Mỗi họa tiết đều có ý nghĩa biểu tượng riêng.

Mĩ thuật là một môn học đặc thù và tất cả các em học sinh, không phải em nào cũng có tố chất về mỹ thuật. Vì vậy, ngày nay dạy học mỹ thuật chủ yếu nhằm giáo dục thẩm mỹ cho các em, tạo điều kiện cho các em tiếp xúc, làm quen và thưởng thức cái đẹp tạo ra cái đẹp biết vận dụng cái đẹp vào cuộc sống hằng ngày, vào sinh hoạt và áp dụng vào công việc cụ thể mai sau chứ dạy học mỹ thuật không nhằm đào tạo tất cả các em trở thành họa sĩ. Vì vậy, là giáo viên dạy Mỹ thuật học viên thấy mình cần phải biết lựa chọn những nội dung, phương pháp dạy phù hợp kích thích các em phát huy khả năng trí tưởng tượng niềm hứng thú, để tạo ra những bức tranh hoàn hảo cả về nội dung và hình thức thể hiện.. Tìm hiểu, học tập sáng tạo từ nghệ thuật chạm khắc đặc sắc trên trống đồng Đông Sơn góp phần giúp học sinh phát triển một cách toàn diện về Đức, Trí, Thể, Mỹ, thích ứng phù hợp với đời sống hiện đại.

Đối với phương pháp dạy học Mỹ thuật theo chương trình hiện nay, không ít giáo viên chỉ hướng học sinh thực hành những kỹ năng theo các phân môn là chủ yếu mà chưa chú ý nhiều đến việc giáo dục cho học sinh phát triển năng lực Mỹ thuật, đặc biệt là giáo dục ý thức sau khi các em được tìm hiểu về nội dung kiến thức, kỹ năng của các bài học. Mà dạy học Mỹ thuật ở trường trung học cơ sở là góp phần giáo dục toàn diện và hình thành nhân cách, làm cho các em có đời sống tinh thần đa dạng và lành mạnh, hướng tới giá trị thẩm mỹ trong cuộc sống. Từ đó, giáo dục tính thẩm mỹ, nâng cao kỹ năng sống cho các em.

Đặc biệt, qua các bài học về nghệ thuật chạm khắc trong mỹ thuật Đông Sơn các em thấy được đây là một loại hình có thể nói là cực kì công phu và điêu luyện với những hoa văn sống động được tạo ra từ bàn tay tài hoa của các nghệ nhân Đông Sơn được điêu khắc một cách khéo léo với nhiều nét tinh xảo, độc đáo của loại hình nhạc khí cổ của thời kỳ này mang đậm tinh hoa truyền thống của dân tộc. Từ đó, các em thêm yêu quý và trân trọng các di sản của cha ông ta để lại và thêm trân quý đồ vật do con người tạo ra.

Ngày nay trẻ em được tiếp cận với công nghệ từ sớm chính vì thế các em có được thông tin rất nhanh và có tốc độ chia sẻ thông tin trong xã hội một cách chóng mặt, khả năng tìm kiếm thông tin từ rất nhiều cách khác nhau. Chính vì vậy việc sử dụng công nghệ mới khiến trẻ có khả năng xử lí nhiều thông tin cùng một lúc và hướng giải quyết vấn đề đây cũng chính là khác biệt của giới trẻ Việt Nam ngày nay và xưa.

Tuy nhiên hoa văn trống đồng Đông Sơn là loại hình nghệ thuật rất cần được ứng dụng vào dạy học ở trường THCS thông qua môn Mỹ thuật. Là một giáo viên giảng dạy môn Mỹ thuật tại trường, học viên muốn đóng góp một phần nhỏ bé của mình, để giúp các em học sinh yêu thích môn học, được học một cách cơ bản, đúng phương pháp và khoa học. Với những lý do trên, học viên chọn: ***“Vận dụng hoạ tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn vào dạy học mỹ thuật THCS ở trường TH & THCS Newton 5, TP Hà Nội”*** làm luận văn tốt nghiệp cao học chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Mỹ thuật.

2. Lịch sử nghiên cứu đề tài

2.1. Tài liệu nghiên cứu về trống đồng Đông Sơn

Nền văn hóa Đông Sơn ra đời là kết quả hội tụ của nhiều văn hóa rực rỡ trước văn hoá Đông Sơn thuộc thời đại đồng thau trong

quá trình chiếm lĩnh vùng đồng bằng các con sông lớn ở miền Bắc Việt Nam. Do đó, trống đồng Đông Sơn là một chủ đề quen thuộc với các nhà nghiên cứu, có nhiều tác giả đã tiếp cận ở nhiều góc độ khác nhau. Một số cuốn sách, tài liệu, bài viết về trống đồng Đông Sơn gồm:

Phạm Huy Thông, Phạm Minh Huyền, Lại Văn Tới (1990), *Dong Son Drums in Viet Nam*. Ha Noi: Viet Nam Social Sciences Publishing House.

Tạ Đức (2013), *Nguồn gốc người Việt, người Mường*, Nxb Tri thức.

Trịnh Quang Vũ (2005), *Nghệ thuật điêu khắc đồng truyền thống Việt Nam*, Tạp chí Nghiên cứu Mĩ thuật, số 1 (13), tr.29 – Tr. 32.

Nguyễn Việt (2010), *Năng lực mô tả của nền mĩ thuật Đông Sơn*, Tạp chí Nghiên cứu Mĩ thuật, số 4 (36) 15 - tr. 11.

Nguyễn Việt (2007), *Những cặp tượng đôi trên cán dao găm Đông Sơn*, Tạp chí Nghiên cứu Mĩ thuật, số 1 (21), 15 - tr.11.

Trịnh Sinh (2014), *Những khối tượng cóc trên trống đồng*, Tạp chí Nghiên cứu Mĩ thuật, số 01, 2014, 20 - tr.14.

Nguyễn Việt (2010), *Mĩ thuật Đông Sơn đỉnh cao của mĩ thuật tiền sử Việt Nam*, Tạp chí Mĩ thuật số 1(33), 10 - tr. 3.

Nguyễn Văn Huyền (2004), *Điêu khắc tiền Đông Sơn và điêu khắc Đông Sơn*, Tạp chí Nghiên cứu Mĩ thuật, số 1 (9), 73 - tr.70.

Trịnh Sinh (2012), *Hoa văn hình học trên đồ đồng Đông Sơn*, Tạp chí Nghiên cứu Mĩ thuật, số 2 (42), 55 - tr. 51.

Hoàng Thị Chiến (2013), *Trống đồng Thanh Hóa*, Nxb Khoa học xã hội.

Như vậy, những tài liệu nêu trên cho thấy một tổng quan tình hình nghiên cứu về trống đồng Đông Sơn trong đó có hoa văn trang trí. Từ nhiều góc nhìn và cách luận giải đã cho thấy diện mạo về nền văn hóa Đông Sơn cùng kỹ thuật luyện kim, hoạt động kinh tế, đời sống

vật chất, tinh thần, của người Đông Sơn đã biết sử dụng các loại vũ khí, các đồ trang sức bằng đồng.

2.2. Tài liệu về phương pháp dạy học mỹ thuật

Một số cuốn sách, giáo trình tiêu biểu đã đề cập viết về một số phương pháp dạy học mỹ thuật của một số tác giả là nhà sư phạm như:

Nguyễn Quốc Toàn (2012) *Giáo trình mỹ thuật và phương pháp dạy học mỹ thuật*, Nxb Đại học Sư phạm.

Phạm Thị Chinh, Trần Tiểu Lâm (2006) *Giáo trình mỹ thuật (tập 1)*, Nxb Giáo dục.

Ngô Bá Công (2009) *Giáo trình mỹ thuật cơ bản*, Nxb Đại học Sư phạm.

Ngoài ra còn một số công trình của các tác giả: Đặng Quốc Bảo, Nguyễn Đắc Hưng (2004), *Giáo dục Việt Nam hướng tới tương lai vấn đề và giải pháp*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội; Nguyễn Lăng Bình, Phạm Thị Chinh (2000), *Mỹ thuật và phương pháp giảng dạy - tập III*, Nxb Giáo dục; Nguyễn Quốc Toàn (2001), *Phương pháp giảng dạy Mỹ thuật*, Nxb Giáo dục; Nguyễn Quốc Toàn (2006), *Giáo trình Mỹ thuật*, Nxb Đại học sư phạm; Tuấn Nguyễn Bình (2007), *Phương pháp dạy học Mỹ thuật, Giáo trình đào tạo giáo viên THCS*, Nxb Đại học sư phạm... là những tài liệu được học viên tham khảo và sử dụng trong quá trình thực hiện từng nội dung luận văn.

Những cuốn sách, tài liệu nói trên đã giúp cho học viên định hướng lựa chọn nghiên cứu về trồng đồng Đông Sơn qua các họa tiết, hoa văn trên trống để áp dụng vào dạy học mỹ thuật tại Trường TH & THCS Newton 5, TP Hà Nội nơi học viên đang công tác. Yêu cầu đối với người học không chỉ nằm kiến thức mà còn nó là năng lực giải quyết vấn đề và cách giải quyết vấn đề làm sao cho sáng tạo,

linh hoạt trước các tình huống phức tạp, khó khăn trong cuộc sống. Chính vì vậy để đáp ứng nhu cầu đó người dạy phải sáng tạo, năng động, có kiến thức và kỹ năng mang tính chuyên nghiệp, sẵn sàng gánh vác trách nhiệm..

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn, vận dụng vào dạy học trong chương trình mỹ thuật THCS, nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy môn học mỹ thuật lớp 6 tại trường TH &THCS New ton 5, TP. Hà Nội.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Hệ thống hoá các vấn đề lý luận liên quan tới nghệ thuật trang trí, chạm khắc trong mỹ thuật. Tìm hiểu những ứng dụng các họa tiết con vật trên trống đồng Đông Sơn của người Việt Cổ với các nghệ thuật, ngành kiến trúc, nội thất, đồ họa đặc biệt là giúp các em học sinh hiểu rõ hơn về họa tiết con vật và cách trang trí. Từ đó có những biện pháp nhằm giữ gìn những nét đẹp văn hóa truyền thống của dân tộc.

Thực nghiệm việc vận dụng những nét độc đáo tạo hình con vật trên trống đồng Đông Sơn vào dạy học môn mỹ thuật.

Đưa ra những kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả dạy học mỹ thuật lớp 6 liên quan nội dung nghiên cứu.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Áp dụng họa văn trống đồng Đông Sơn vào dạy học mỹ thuật lớp 6 trường TH&THCS Newton 5.

Ngôn ngữ tạo hình (bố cục, hình nét, hình tượng, khắc của họa tiết con vật trên trống đồng Đông Sơn).

Chương trình, thực tiễn dạy mỹ thuật lớp 6 ở TH và THCS Newton 5, TP. Hà Nội.

Phương pháp dạy mỹ thuật lớp 6 tại Trường TH và THCS Newton 5, TP. Hà Nội.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Phạm vi không gian: Trường TH và THCS Newton 5, TP. Hà Nội.

- Thời gian: Thực nghiệm trong năm học (2021 - 2022).

5. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp nghiên cứu tài liệu

Phương pháp tổng hợp, phân tích

Phương pháp thực nghiệm

6. Đóng góp khoa học của luận văn

Bước đầu thống kê, phân loại các tác phẩm trồng đồng Đông Sơn. Khẳng định giá trị tạo hình con vật trong trồng đồng Đông Sơn.

Làm tài liệu tham khảo cùng đồng nghiệp nâng chất lượng dạy học.

Rút ra những bài học kinh nghiệm cho việc thể hiện nội dung ý tưởng sáng tác về hoa văn trang trí. Đồng thời góp phần nhỏ vào nghiên cứu nghệ thuật để hiểu biết rõ được giá trị thẩm mỹ, giá trị nghệ thuật của nội dung và hình thức trong bài học.

Vận dụng họa tiết con vật trên trồng đồng Đông Sơn trong giáo dục, dạy học mỹ thuật lớp 6 tại trường TH và THCS Newton 5.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung của luận văn bao gồm 2 chương:

Chương 1: Khái quát chung họa tiết con vật trên trồng đồng Đông Sơn và thực trạng dạy học môn mỹ thuật lớp 6 tại trường TH và THCS Newton 5, TP. Hà Nội. [tr.12]

Chương 2: Vận dụng họa tiết trang trí hình động vật trên trồng đồng Đông Sơn vào dạy học mỹ thuật THCS ở trường TH & THCS Newton 5, TP Hà Nội. [tr.46]

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Văn hóa Đông Sơn

Đặc trưng cơ bản của Văn hoá Đông Sơn có tính thống nhất trong sự đa dạng. Đỉnh cao của Văn hoá Đông Sơn mang nghệ thuật đúc đồng Đông Sơn ở đó người Việt cổ nhờ vào vào bàn tay khéo léo của mình đã có thể hoàn toàn làm chủ nguyên liệu và công nghệ chế tác đồng thau.

1.1.2. Trống đồng Đông Sơn

Có nhiều khái niệm khác nhau về trống đồng Đông Sơn. Nhưng điểm chung đều ghi nhận trống đồng Đông Sơn có lịch sử từ lâu đời, được lưu truyền qua nhiều thế hệ đến ngày nay. Đã có những phát triển rất mạnh, với ngày nay vẫn còn được giữ gìn và bảo tồn trong bảo tàng.

1.1.3. Họa tiết trang trí

Họa tiết trang trí (A. Decorative motif; P. Motif desco – ratif) Hình vẽ đã được quy thức hóa trong trang trí. Mỗi tác phẩm trang trí ở Đôn Hoàng – Trung Quốc, một hình trang trí trên quần áo váy của người Dao – Việt Nam) là một bố cục phong phú kết hợp rất nhiều lớp họa tiết to – nhỏ, đơn giản – phức tạp, có nội dung, vị trí khác nhau làm nên vẻ đẹp riêng trong tổng thể.

Các họa tiết trang trí thường là những họa tiết thường được cách điệu từ thiên nhiên như: động vật, cây cỏ, hóa lá con người hai hình thể khác nhau trong cuộc sống.

1.1.4. Hình vẽ, hình khắc

Hình vẽ là tập hợp các đường nét, mảng màu theo những nguyên tắc hội họa nhất định trên mặt phẳng, phản ánh hình dạng một vật thể nào đó trong tự nhiên.

Hình khắc là tạo hình nét trên bề mặt vật liệu cứng bằng dụng cụ cứng và sắc ghi lại, giữ lại lâu không phai mờ.

1.1.5. Phương pháp dạy học

Phương pháp là cụm từ dùng để chỉ các cách thức hoặc đường lối có tính hệ thống đưa ra để có thể giải quyết một vấn đề nào đó, theo đó thì phương pháp có thể được rút ra từ những kết quả mà con người nhận thức được từ thực tiễn về phương pháp.

Đối với mỗi phương pháp còn tùy vào từng trường hợp hoặc lĩnh vực nào đó mà sẽ có những phương pháp khác nhau.

Phương pháp vấn đáp: Dùng phổ biến như phương tiện giao tiếp, phương pháp này giúp cho hình thành trạng thái tâm lý một cách tích cực hoặc có thể thay đổi về nhận thức người được tác động theo phương pháp này.

Phương pháp dạy học Mĩ thuật theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất kế thừa, kết hợp đa dạng các phương pháp dạy học lựa chọn hình thức tổ chức phù hợp chính là giảm thiểu những mặt hạn chế, tăng mặt tích cực tạo phát triển năng lực của học sinh.

1.1.6. Dạy học theo hướng tích hợp

Dạy học tích hợp là đưa những nội dung giáo dục có mối liên hệ với nhau vào quá trình dạy học các môn như: tích hợp giáo dục đạo đức, lối sống; giáo dục chủ quyền quốc gia về biên giới, biển, đảo; giáo dục pháp luật; giáo dục sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả, bảo vệ môi trường, an toàn giao thông... vào các môn học như: ngữ văn, địa lí, hóa học, giáo dục công dân, sinh học....

Ưu điểm dạy học tích hợp với học sinh:

Đáp ứng những sở thích, phong cách học tập của người học tốt
Khơi nguồn cảm hứng trong quá trình học tập cho các em.

Xóa tan tình trạng học trước quên sau, học vẹt của các em.

Học sinh thấy mình được quan tâm hơn trong quá trình học tập.

Giúp các em trở nên tự tin hơn trong quá trình học tập
 Được tiếp cận nguồn tài nguyên học tập vô cùng dồi dào
 Khuyến khích học sinh tìm tòi, khám phá và phát triển tính tự chủ

1.2. Khái quát về họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn

1.2.1. Tạo hình Hươu trên trống đồng Đông Sơn

Mười con hươu lại sắp xếp mười con hươu: Hình ảnh hươu vẽ ở đây được các nghệ nhân thời xưa thể hiện chính là hươu sao, có những đốm lông trên mình, và được vẽ thành từng cặp: Hươu đực đi trước, con cái đi sau, tất cả đều có cặp sừng trên đầu.

1.2.2. Tạo hình Chim Hạc trên trống đồng Đông Sơn

Chim hạc trên trống đồng Đông Sơn được bàn tay tài hoa của các nghệ nhân miêu tả là loài chim có tầm vóc lớn, sải cánh rộng, chân cao, mỏ lớn, mỏ dài đang trong tư thế cất cánh bay xa. Vòng tròn chim hạc là một vòng tròn rộng lớn trong 16 vòng tròn họa tiết trống đồng Đông Sơn tạo cảm giác chim đang bay trên bầu trời với không gian rộng rãi. Bút pháp trừu tượng, chim hạc trên trống đồng được tạo hình rất hiên ngang, to lớn, sải cánh rộng bay cao và xa.

1.2.3. Tạo hình Gà trên trống đồng

Hình tượng sáu con gà và tám con gà: ở Ái Châu về huyện Di Phong có giống gà người ta gọi là Trào Kê, khi tới kỳ nước triều lên thì gà sẽ gáy để báo tin. Cũng có nhiều sách có nói tới một giống gà khác ở mạng thượng du là Cẩm Kê, lông có nhiều sắc xanh đỏ trắng xen lẫn như nền gấm.

1.2.4. Tạo hình Cóc trên trống đồng Đông Sơn

Con Cóc là một loại động vật đã gắn bó với con người bao thời nay. Vì vậy, một cách giải thích khác thì cho rằng người xưa quan sát tự nhiên thấy Cóc sinh đẻ rất khỏe nên tôn thờ loài vật này để phù hộ cho dòng tộc mình cũng có nhiều con như nòng nọc dưới nước...

1.2.5. Tạo hình Voi trên trống đồng Đông Sơn

Trong nghệ thuật tạo hình thời Đông Sơn, hoạ tiết hoa văn trống đồng là đỉnh cao của phong cách tả thực.

Hình tượng con Voi trong nền nghệ thuật tạo hình Đông Sơn và hậu Đông Sơn, không chỉ có thể và người viết cũng không muốn sa đà hơn để miêu thuật thêm những tư liệu tương đồng.

1.2.6. Tạo hình Hổ trên trống đồng Đông Sơn

Những trống có hình hổ kê trên đều thuộc loại trống Đông Sơn muộn (từ khoảng thế kỉ II trước Công nguyên về sau), khi đã xuất hiện tượng cóc. Chiếc trống có hình hổ của gia đình Dương Phú Hiến thay cho vị trí bốn tượng cóc là bốn con ốc vặn đang trong tư thế bò chống dứt nhọn lên trời. “Các đồ án hoa văn được tạo bằng cách khắc chìm trên khuôn, vì vậy hình chim, hổ, đường tròn... đều nổi”.

1.3. Khái quát về chương trình, phương pháp dạy học môn mỹ thuật phổ thông

1.3.1. Một số đặc điểm trong chương trình mỹ thuật THCS/ Chương trình giáo dục phổ thông theo Thông tư 32/2018 BGD&ĐT

Từ những năm 2000 với môn học Mỹ thuật THCS cho thấy chương trình sách giáo khoa môn mỹ thuật ở mỗi bài học được dạy và học cả lí thuyết, thực hành trong cùng một tiết học được phân phối theo từng phân môn; Phân môn thường thức mỹ thuật; phân môn vẽ theo mẫu; Phân môn vẽ trang trí; Phân môn vẽ theo đề tài, phần thu nhận kiến thức và thực hành trên cùng một tiết học, học sinh thực hành rất thiếu, ít thời gian và cách học thụ động.

Việc vận dụng phương pháp mới vào dạy học theo chủ đề giúp học sinh có nhiều thời gian thực hành, được rèn luyện khả năng tự học, khả năng làm việc nhóm, phân tích đối thoại từ đó phát triển các

năng lực chuyên biệt về mỹ thuật. Từ cảm nhận - hiểu, sáng tạo biểu đạt, giao tiếp, đánh giá.

1.3.2. Yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học môn mỹ thuật để đáp ứng yêu cầu chương trình mới

Điểm mới trong chương trình môn học

Chương trình môn mỹ thuật được xây dựng theo hướng mở, thể hiện chọn nội dung giáo dục để biên soạn sách giáo khoa dành quyền chủ động cho các tác giả; việc kiểm tra đánh giá, tổ chức giáo dục... ở việc không quy định cụ thể nội dung giáo dục mà chỉ quy định những yêu cầu cần đạt về năng lực đặc thù của môn học. Việc dành quyền chủ động cho các cơ sở giáo dục và giáo viên miễn đáp ứng các yêu cầu cần đạt được quy định trong chương trình.

Mục tiêu và yêu cầu cần đạt

Trong chương trình mỹ thuật giúp học sinh đạt được các mục tiêu quan trọng như: Hình thành, phát triển năng lực mỹ thuật dựa trên những kiến thức và kỹ năng mỹ thuật; nhận thức được mối quan hệ giữa mỹ thuật với đời sống, xã hội và các loại hình nghệ thuật khác.

1.4. Thực trạng dạy học môn mỹ thuật lớp 6 ở trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội

1.4.1. Vài nét khái lược về Trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội

Trường TH& THCS Newton 5 là người anh em thứ 5 trong hệ thống giáo dục liên cấp Newton – Pascal. Hệ thống đã thêm vững mạnh và nằm trong top đầu các trường học ở Hà Nội khi chính thức gia nhập tập đoàn giáo dục hàng đầu EQuest. Newton 5 chính thức hoạt động từ tháng 8 năm 2019 và trở thành trường có tốc độ phát triển nhanh nhất trong hệ thống, góp phần đưa số HS toàn hệ thống đang đào tạo lên gần 6000 và trải khắp 3 cấp phổ thông.

1.4.2. *Đội ngũ cán bộ, giáo viên*

Hiện nay, trong năm học 2021 - 2022 đội ngũ cán bộ, giáo viên đang công tác gần 130 thành viên, việc giảng dạy của Nhà trường đáp ứng đủ chương trình theo yêu cầu Bộ giáo dục và đặc biệt với số tiết Tiếng Anh lên đến 22 tiết/ tuần.

1.4.3. *Đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi THCS*

Lứa tuổi học sinh lớp 6 trung học cơ sở (THCS) độ tuổi thiếu niên, là tuổi phát triển tâm lý chuyên tiếp quan trọng tuổi dậy thì phát triển vị thành niên, có nhiều diễn biến tâm lí, động cơ học tập khác nhau nên càng phải chú ý đến tâm lí lứa tuổi, trưởng thành cả về thể chất và tinh thần. Sinh hoạt và học tập có tác động lớn với học sinh lớp 6 lứa tuổi THCS.

1.4.4. *Thực trạng môn Mĩ thuật lớp 6 tại trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội*

Thực tế việc dạy và học bộ môn mĩ thuật tại trường được khảo sát. Cơ sở vật chất điều kiện chưa đáp ứng đủ nhu cầu thiết thực cho giảng dạy môn mĩ thuật. Học sinh bị hạn chế sử dụng đa dạng các vật liệu tự tìm hoặc tái chế, các họa phẩm màu chủ yếu là màu sáp, màu bút dạ. Ngoài ra các chất liệu sơn dầu, khắc gỗ, in độc bản, con mài không được dùng vì dễ vấy bẩn làm ảnh hưởng tiết học kế tiếp. Đây cũng là những yếu tố làm giảm hứng thú học tập và sáng tạo của môn học. Qua dự một số tiết dạy và học những chủ đề hiện nay đã có thời lượng số tiết được tăng lên.

Tiểu kết

Nội dung chương 1 luận văn đã giới thuyết các khái niệm liên quan đến đề tài, trình bày một số nội dung chương trình và phương pháp dạy học mĩ thuật lớp 6 ở trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội. Đã đưa ra một số khái lược về tổng quan nghiên cứu, một số khái niệm căn bản liên quan đến luận văn.

Luận văn đã khái quát về sự hình thành và phát triển trống đồng Đông Sơn, nhấn mạnh đến ngôn ngữ tạo hình, và nghệ thuật tạo hình con vật trên trống đồng Đông Sơn. Đưa ra nhận định nguồn học liệu về các họa tiết con vật trên trống đồng Đông Sơn là rất đa dạng và có sức hút thẩm mỹ đối với học sinh lớp 6 cũng như học sinh bậc THCS. Để giúp mở rộng kiến thức hữu ích tạo cơ hội cho học sinh hình thành bản lĩnh tích cực khi tiếp thu văn hóa thế giới trên cơ sở vận dụng kiến thức cơ bản của mỹ thuật dân tộc vào phát triển.

Môn mỹ thuật còn được ví như một môn học mang tính mở, cung cấp kiến thức phổ thông về mỹ thuật, còn gợi mở cho học sinh nhận biết về tính dân tộc trong văn hóa, lịch sử truyền thống thông qua trống đồng Đông Sơn có nhiều nội dung hiện thực lịch sử...

Luận văn cũng chú ý phân tích về tương tác nhiều lĩnh vực về truyền thống văn hóa dân tộc trong thể loại trống đồng Đông Sơn tạo hứng khởi sáng tạo trong bài học mỹ thuật ở bối cảnh lịch sử. Từ đó cho thấy thực trạng dạy học môn mỹ thuật lớp 6 ở trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội rất cần thiết đổi mới về phương pháp vận dụng họa tiết con vật trên trống đồng Đông Sơn vào một số bài học trong chương trình mỹ thuật lớp 6. Đây cũng là tiền đề cho các nghiên cứu ở chương 2 của luận văn.

Chương 2

BIỆN PHÁP VẬN DỤNG HOẠ TIẾT TRANG TRÍ HÌNH ĐỘNG VẬT TRÊN TRỐNG ĐỒNG ĐÔNG SƠN VÀO DẠY HỌC MĨ THUẬT THCS TẠI TRƯỜNG TH VÀ THCS NEWTON 5, TP HÀ NỘI

2.1. Một số nguyên tắc vận dụng

2.1.1. *Chọn lọc họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn làm học liệu mới đưa vào bài học trong chương trình một cách phù hợp*

Cách sắp xếp các họa tiết trên mặt trống đồng rất tinh xảo, thể hiện sự sắp xếp và vẽ rất thông minh, tài tình của người Việt xưa các họa tiết trang trí hình động vật được miêu tả rất sinh động họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn không chỉ mang đến các nghĩa đen thể hiện trên hình ảnh được khắc, chạm. Giá trị về kiến thức của con người lúc bấy giờ còn được thể hiện ẩn dụ thông qua các hình ảnh khác một cách khéo léo.

2.1.2. *Đảm bảo mục tiêu, yêu cầu cần đạt trong SGK nhưng sinh động hơn trong PPDH*

Hiện nay, được toàn xã hội quan tâm về đổi mới giáo dục. Trong đó đổi mới phương pháp dạy học trong đổi mới chương trình giáo dục phổ thông theo hướng hiện đại, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức vào thực tiễn của các em học sinh. Giáo viên cần phải quan tâm đến quá trình học và việc xây dựng kiến thức của học sinh, tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học tạo cơ sở để các em cập nhật và đổi mới kỹ năng, tri thức, phát triển năng lực.

* Lý do cần phải đổi mới phương pháp dạy học:

- Đối tượng người dạy và người học khác so với chương trình trước đây.

- Đánh giá hiệu quả của các phương pháp dạy học đang làm để tìm ra phương pháp, cách thực dạy học hiệu quả hơn.

- Ngoài ra, còn phải kể tới sự phát triển không ngừng của các phương pháp dạy học.

- Động lực bên trong: Tri thức của nhân loại không ngừng tăng, số năm học phổ thông có hạn, do đó phải nâng cao năng lực tự học; áp lực cạnh tranh, sự đòi hỏi về việc đáp ứng năng lực các em học sinh khi bước vào cuộc sống.

2.1.3. Kết nối liên môn trong bài học cao hơn

Xu thế trong đổi mới giáo dục hiện nay chính là dạy học tích hợp liên môn. Nó là một Phương pháp có thể giúp học sinh phát triển kiến thức và các kỹ năng thông qua những quá trình hiện thực hoá những kiến thức đã học trong quá trình thực hiện để tạo ra những sản phẩm học tập cho chính mình.

2.2. Khai thác sự độc đáo, hấp dẫn về họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn

2.2.1. Đặc điểm tạo hình các động vật trên trống đồng Đông Sơn

2.2.1.1. Các loài chim

2.2.1.2. Các loài thú

2.2.2. Ý nghĩa và biểu cảm về họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn

2.2.2.1. Ý nghĩa về sự sùng bái vật thiêng trong tư duy của Đông Sơn gắn với mỗi động vật

2.2.2.2. Giá trị thẩm mỹ trong tạo hình về họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn

2.3. Một số biện pháp vận dụng họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn vào dạy học mỹ thuật lớp 6 trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội

2.3.1. Vận dụng các thể loại họa tiết trang trí hình động vật và liên kết với họa tiết thực vật, thiên nhiên khác vào dạy học

Họa tiết hoa văn trên bề mặt trống đồng có nhiều loại vô cùng đa dạng và phong phú đó là những ngôi sao, các biểu tượng nhạc cụ, các loại trang phục cổ xưa, hình ảnh nhà sàn dân tộc, các hoạt động đời sống con người như múa, đánh trống,... Trong đó, chúng ta không thể không kể tới hình ảnh các loài động vật được trang trí trên trống đồng rất tinh xảo, với kỹ thuật điêu luyện của các nghệ nhân Đông Sơn. Những họa tiết trên mặt trống đồng không đơn giản là các hình ảnh để trang trí mà còn có ý nghĩa sâu sắc về văn hoá, truyền thống và niềm tự hào dân tộc.

2.3.2. Vận dụng các thể bố cục theo hình tròn, hình diềm, hình đối xứng trong trống đồng Đông Sơn vào công tác giảng dạy

Các thể hệ nghệ nhân Đông Sơn đã để lại những kinh nghiệm quý báu về các thể thức bố cục khác nhau. Những kinh nghiệm được truyền đạt lại cho thế hệ sau thông qua việc viết thành sách hay truyền miệng, truyền nghề. Ngày nay những kinh nghiệm đó đã trở thành những kiến thức cơ bản đặt nền móng cho nhận thức khác lạ và mới mẻ hơn mà bất kỳ học sinh nào cũng không thể bỏ qua. Muốn tạo ra được một bài vẽ đẹp, trước hết các em phải quan tâm đến sự sắp xếp hợp lý các yếu tố trong một bố cục.

2.3.2. 1. Bố cục hình tròn

2.3.2. 2. Bố cục trang trí hình diềm

2.3.2.3. Bố cục đối xứng

2.3.3. Vận dụng nét âm, nét dương, mảng trống, mảng kín vào dạy học

2.3.3.1. Vận dụng nét âm, nét dương

2.3.3.2. Vận dụng mảng trống, mảng kín

2.3.4. Mục đích thực nghiệm

Việc giáo viên tổ chức thực nghiệm vận dụng họa tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn vào dạy học mỹ thuật THCS

ở trường TH & THCS Newton 5, TP Hà Nội nhằm trang bị cho học sinh hiểu và nắm rõ những đặc sắc trong nghệ thuật trang trí trống đồng Đông Sơn nói riêng, nghệ thuật trang trí của nước nhà nói chung để các em thấy tài năng, tinh hoa và sáng tạo tài tình trong nghệ thuật cha ông ta để lại từ đó giáo dục ý thức, tình cảm thẩm mỹ cho các em.

2.3.5. Kế hoạch thực nghiệm

Tổ chức thực nghiệm trong 3 tuần, học kì II, năm học 2021 - 2022.

2.3.5.1. Thời gian, địa điểm thực nghiệm

- Thời gian: Từ ngày 01/03/2022 đến ngày 07/04/2022.
- Địa điểm: Trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội.

2.3.5.2. Hình thức thực nghiệm

- Khảo sát kết quả học tập của hai lớp thực nghiệm 6A (năm học 2021 - 2022) và lớp đối chứng 6B (năm học 2021 - 2022).
- Tiến hành thực nghiệm bằng cách dạy học và hướng dẫn HS theo kế hoạch bài giảng đã xây dựng.

- Kiểm tra, đánh giá kết quả thực nghiệm: kiểm tra đối chiếu được tiến hành ngay sau khi thực nghiệm nhằm xác định kết quả học tập của HS cả hai lớp học thực nghiệm và đối chứng.

2.3.5.3. Nội dung khoa học cần thực nghiệm

Áp dụng việc đổi mới phương pháp dạy mỹ thuật theo định hướng phát triển năng lực và phẩm chất trong các quy trình mỹ thuật qua một số chủ đề bài học, cũng như vận dụng phương pháp dạy học tiếp cận ở hai lớp học độc lập khác nhau.

2.3.5.4. Thiết kế bài giảng cần thực nghiệm

Các nội dung, kết cấu của kế hoạch bài giảng được thiết kế theo các nguyên tắc quy định chung, đó là: Bám sát chương trình, nội dung theo quy định của chuyên ngành, chú trọng xác định mục tiêu

bài học, linh hoạt các bước lên lớp, đồng thời phù hợp với điều kiện cụ thể của trường, lớp.

2.3.5.5. Khảo sát đánh giá khi tổ chức thực nghiệm

2.3.5.6. Tổ chức thực nghiệm sư phạm

Ở nhóm lớp đối chứng, GV dạy bình thường bằng các phương pháp truyền thống. Ở nhóm lớp thực nghiệm, GV dạy áp dụng các phương pháp mới theo kế hoạch bài học đã xây dựng.

Lớp đối chứng và lớp thực nghiệm đồng đều về số lượng HS, cơ sở vật chất hỗ trợ dạy học. Tổng số HS của các lớp đảm bảo tính khách quan. Ở mỗi lớp thực nghiệm có mời GV có chuyên môn dự giờ, đánh giá. Sau khi tiến hành tiết học thực nghiệm và tiết học đối chứng đều được phát phiếu trưng cầu ý kiến theo cùng một mẫu dành cho HS và cho GV dự giờ (theo mẫu mục 3.2.5) và tiến hành thảo luận, rút kinh nghiệm trong công tác dạy học, lắng nghe các ý kiến đóng góp của các GV dự giờ để có thông tin đánh giá kết quả chính xác và khách quan.

2.3.5.7. Kết quả điều tra đánh giá sau thực nghiệm

Sau mỗi chuyên đề thực nghiệm đã lựa chọn, tôi thu thập số phiếu trưng cầu ý kiến của HS tham gia của cả hai lớp thực nghiệm, đối chứng và giảng viên dự giờ để xử lý thông tin. Kết quả học tập của các lớp tham gia thực nghiệm và lớp đối chứng được thể hiện ở các bảng tổng hợp sau:

Bảng 2.1. Ý kiến của HS trước khi thực nghiệm tiết dạy bài “Thăm trang trí với họa tiết trống đồng”

STT	Câu hỏi	Kết quả khảo sát		
		Phương án 1	Phương án 2	Phương án 3

1	Câu hỏi 1			
	- Trình bày: - Nội dung:	16 15	59 60	0 0
2	Câu hỏi 2	- Đa số học sinh đều chưa hứng thú với bài học.		
3	Câu hỏi 3	- Đa phần các em chưa hài lòng với kết quả bài vẽ.		
4	Câu hỏi 4	- Các em muốn tham quan thực tế để cảm nhận bài giảng tốt hơn.		

Nguồn. Tác giả (2022)

Bảng 2.2. Ý kiến của HS tham gia thực nghiệm tiết dạy bài “Thảm trang trí với họa tiết trống đồng”

STT	Câu hỏi	Kết quả khảo sát		
		Phương án 1	Phương án 2	Phương án 3
1	Câu hỏi 1			
	- Trình bày: - Nội dung:	60 75	15 0	0 0
2	Câu hỏi 2	- Các em HS đều có hứng thú với bài học, nhận xét tốt về nội dung tiết học, các em cảm thấy hứng thú và muốn có thêm các tiết học tương tự.		
3	Câu hỏi 3	- Đa phần các em hài lòng với kết quả bài vẽ và thích được trải nghiệm thực tế.		
4	Câu hỏi 4	- Các em muốn tham quan thực tế để cảm nhận bài giảng tốt hơn.		

Nguồn. Tác giả (2022)

Tiểu kết chương 2

Để kiểm chứng những biện pháp đã đưa ra, tôi tổ chức thực nghiệm sư phạm việc vận dụng hoạ tiết hình động vật trên trống đồng vào giảng dạy môn mỹ thuật THCS tại trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội. Đó cũng chính là nội dung của chương 2. Qua thực nghiệm tôi thấy việc áp dụng cách thức dạy học này học sinh đã hiểu bài, các em đam mê hơn, tò mò hơn đối với môn học của mình và đó cũng là những kỹ năng rất cần thiết được hình thành ở học sinh [H.1.67; PL.1; Tr.145]. Từ việc nắm bắt cách học tập và lĩnh hội kiến thức như vậy học sinh biết cách sưu tầm tài liệu, nhiều em khác biết thưởng thức chương trình mỹ thuật trên chương trình ti vi và phương tiện thông tin đại chúng có những gì liên quan đến môn học của mình để áp dụng vào bài học. Qua đó, học sinh hiểu bài sâu hơn, chắc hơn và kĩ hơn. Từ đó, đã hình thành ở học sinh thị hiếu thẩm mỹ thông qua cảm thụ tác phẩm, thấy được cái hay, cái đẹp trong tác phẩm mỹ thuật. Như vậy, học sinh biết duy trì, bảo vệ và phát huy truyền thống văn hoá của dân tộc mình và có những hiểu biết về vốn văn hoá của dân tộc khác trên thế giới. Các em đam mê, hứng thú hơn với các tiết học mỹ thuật và điều quan trọng nhất là kết quả học tập của học sinh ngày càng cao và học sinh có tiến bộ rõ rệt.

Căn cứ vào kết quả thực nghiệm tôi sẽ đưa ra kết luận và kiến nghị góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy môn mỹ thuật ở trong thời gian tới.

KẾT LUẬN

Nghệ thuật trang trí trống đồng chính là sự ứng dụng của nghệ thuật tạo hình vào đời sống nhằm tạo ra những vật phẩm thêm đẹp và hoàn thiện. Trong đó hoạ tiết trang trí là điểm quan trọng hàng đầu của nghệ thuật làm đẹp với sự chọn lọc và phối hợp hài hoà các yếu tố về hình, nét, mảng, màu sắc trong một tổng thể chung và được sử dụng một cách rộng rãi trong mọi lĩnh vực kinh tế xã hội khác nhau. Vai trò của nghệ thuật trang trí trống đồng Đông Sơn cũng có một tác động lớn lao, nó góp phần dẫn dắt và xây dựng lối sống, nhân cách của các thế hệ học sinh. Cùng với sự phát triển chung của thời đại nghệ thuật trang trí hình động vật trên trống đồng là loại hình không thể thiếu đối với cuộc sống tinh thần của các em. Nhất là đối với học sinh mới học vẽ, việc nắm vững kiến thức cơ bản chung và tìm hiểu sự phong phú về những hoạ văn sống động mà ngàn đời xưa cha ông ta đã để lại để các em có thể sáng tạo ra những hoạ tiết trang trí mới để ứng dụng vào học tập là điều điều vô cùng cần thiết. Bên cạnh đó, nghệ thuật trang trí dù ở thể loại nào đi chăng nữa thì ngôn ngữ tạo hình nói chung vẫn là sự vận dụng những hiểu biết qua sự sắp xếp các mảng, khối, hình nét, màu sắc, đậm nhạt. Thông qua các phương pháp sáng tạo các hoạ tiết trang trí, các em sẽ được trang bị về kỹ năng thực hành cũng như kiến thức và sự hiểu biết để nâng cao ý thức thẩm mỹ cũng như tư duy sáng tạo.

Việc tìm ra các giải pháp để nâng cao chất lượng dạy và học môn mỹ thuật ở trường là một việc làm cần thiết.

Vấn đề khai thác giá trị trong nền nghệ thuật trang trí hình động vật trên trống đồng là điều rất cần thiết để truyền lại cho các thế hệ học sinh những tinh hoa của dân tộc, trong đó có những giá trị về các

hoạ tiết, hoa văn tinh tế, cách sắp xếp bố cục, hình mảng, đường nét đẹp đẽ, khơi gợi những ý tưởng mới mẻ cho các em trong sáng tạo nghệ thuật. Đề tài “Vận dụng hoạ tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn vào dạy học mỹ thuật THCS tại Trường TH và THCS Newton 5, TP Hà Nội” hướng đến những biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục thẩm mỹ trong môn mỹ thuật, rèn luyện những yếu tố ngôn ngữ tạo hình cho HS, kế thừa và phát huy những tinh hoa dân tộc của cha ông để lại, để những giá trị tinh hoa ngày càng phồn thịnh mà không bị mai một theo thời gian.

Qua thực tiễn giảng dạy và sự đóng góp ý kiến của các thầy cô tham dự, để việc khai thác vốn văn hóa nghệ thuật trang trí truyền thống trong giáo dục nói chung và giá trị về các hoạ tiết trang trí hình động vật trên trống đồng Đông Sơn nói riêng, học viên xin đề xuất một số kiến nghị như sau:

Đối với nhà trường

Ban giám hiệu nhà trường cần quan tâm hơn nữa điều kiện cơ sở vật chất và trang thiết bị dạy học để phục vụ cho việc giảng dạy và hỗ trợ cho việc lĩnh hội kiến thức của học sinh. Cũng từ đó nâng cao chất lượng dạy học, phát huy được năng lực sáng tạo cho học sinh khi học môn mỹ thuật.

Đối với Phòng giáo dục

Thường xuyên tổ chức hội thảo chuyên cho giáo viên mỹ thuật trong mỗi năm để giáo viên có dịp trao đổi kinh nghiệm, thảo luận, tìm ra biện pháp tối ưu, tích cực nâng cao chất lượng dạy học môn mỹ thuật, cần tổ chức các buổi trao đổi kinh nghiệm hàng tháng giữa các nhóm trong thành phố. Khuyến khích động viên các giáo viên tích cực tham gia vào diễn đàn trao đổi về giáo án điện tử và

sáng kiến kinh nghiệm thông qua hệ thống tác nghiệp của phòng giáo dục, khuyến khích giáo viên tham gia nhiều cuộc thi sáng tạo trong giảng dạy như cuộc thi thiết kế bài giảng điện tử E – Learning... Lập những diễn đàn trao đổi kinh nghiệm giáo dục mỹ thuật trong cộng đồng GV mỹ thuật.

Đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, công nghệ thông tin để hỗ trợ cho giáo viên mỹ thuật trong công tác giảng dạy nhằm phát huy năng lực cho học sinh một cách hiệu quả nhất.

Đối với địa phương

Địa phương cần phải quan tâm sát sao, chú ý và đầu tư kịp thời cơ sở vật chất, tạo điều kiện cho giáo viên trong công tác dạy học ở địa phương nhằm nâng cao chất lượng dạy học cho học sinh.